

Jerzy Skowronek

HISTORIA

Do

Niepodległej

*Podręcznik dla klasy siódmej
szkoły podstawowej*

Wydanie pierwsze

Warszawa 1984

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne

I. Reakcyjna polityka rządów. Walki narodowowyzwoleńcze Polaków w latach 1815–1846	7
1. Kongres Wiedeński.	7
Obrady Kongresu. Próba przywrócenia starego porządku w Europie. Nowy podział terytorialny Europy. Święte Przymierze i jego ideologia.	
2. Decyzje Kongresu Wiedeńskiego w sprawie polskiej	14
Spory wokół sprawy polskiej. Decyzje w sprawie terytoriów Księstwa Warszawskiego. Inne postanowienia w sprawie polskiej.	
3. Królestwo Polskie w latach 1815–1830	18
Konstytucja. Rozwój przemysłu.	
4. Rozwój oświaty i nauki polskiej pod zaborami	23
Uniwersytety i szkoły średnie. Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Warszawie i Ossolineum we Lwowie.	
5. Opozycja legalna i nielegalna w Królestwie Polskim.	29
Przyczyny opozycji. Kaliszanie. Filomaci. Towarzystwo Patriotyczne. Walerian Łukasiński. Kontakty z rewolucjonistami rosyjskimi. Sprzysiężenie Piotra Wysockiego.	
6. Powstanie Listopadowe 1830–1831	41
Noc Listopadowa. Walka ugrupowań politycznych. Sprawa chłopska. Przebieg walk zbrojnych. Wodzowie powstania. Upadek powstania. Znaczenie powstania i jego skutki.	
7. Wielka Emigracja	58
Ośrodki emigracji polskiej. Przywódcy polityczni Wielkiej Emigracji. Łączność z krajem. Rozkwit kultury polskiej na emigracji.	
8. Ziemie polskie po upadku Powstania Listopadowego	71
Represje zaborców. Działalność spiskowa. Rola emisariuszy. Działalność kon-	

- spiracyjna księdza Skiegiennego. Konspiracja w zaborze pruskim.
9. Powstanie krakowskie 1846 r. 80
Wybuch powstania. Manifest Rządu Narodowego. Upadek powstania krakowskiego i likwidacja Rzeczypospolitej Krakowskiej. Wystąpienia chłopów. Rabacja.
- II. Rozwój kapitalizmu w Europie Zachodniej w pierwszej połowie XIX w. Początki ruchu robotniczego 87**
1. Rewolucja przemysłowa i jej konsekwencje na przykładzie Anglii i Francji 87
Rozszerzenie się rewolucji przemysłowej na kontynencie. Dalszy rozwój techniki przemysłowej. Warunki życia i pracy proletariatu fabrycznego. Wystąpienia robotników.
2. Socjalizm utopijny 93
Saint-Simon, Fourier, Owen. Główne zasady socjalizmu utopijnego. Znaczenie socjalizmu utopijnego.
3. Socjalizm naukowy. 96
Karol Marks. Fryderyk Engels. Manifest Komunistyczny (1848). Znaczenie Manifestu Komunistycznego.
- III. Wiosna Ludów w Europie i na ziemiach polskich 1848–1849 101**
1. Źródła napięć politycznych, ruchów narodowych i rewolucyjnych w pokongresowej Europie 101
Polityka „Świętego Przymierza”. Dążenia niepodległościowe i zjednoczeniowe. Wystąpienia rewolucyjne. Znaczenie Wiosny Ludów. –
2. Wiosna Ludów na ziemiach polskich . . 109
Rok 1848 w Galicji. Reforma uwłaszczeniowa. Powstanie w Wielkopolsce. Polski ruch narodowy na Śląsku i Mazurach. Znaczenie Wiosny Ludów na ziemiach polskich.
3. Polacy w europejskiej Wiosnie Ludów 118
Działalność Polaków we Włoszech. Polacy w rewolucji węgierskiej. Polacy w rewolucjach na terenach państw niemieckich. Znaczenie udziału Polaków w europejskiej Wiosnie Ludów.
- IV. Ziemie polskie w drugiej połowie XIX w.**
1. Królestwo Polskie przed wybuchem Powstania Styczniowego 127
Dążenia niepodległościowe. Sytuacja chłopów. Ugodowa polityka Wielopolskiego. Biali i Czerwoni. Jarosław Dąbrowski.
2. Powstanie Styczniowe 138
Branka. Wybuch powstania. Manifest Rządu Narodowego. Walka zbrojna. Sprawa chłopska. Dyktatura Romualda Traugutta. Ukaz carski o uwłaszczeniu. Upadek powstania. Znaczenie powstania.
3. Polityka caratu wobec Królestwa Polskiego po Powstaniu Styczniowym . . . 155
Zesłania, konfiskaty i kontrybucje. Likwidacja odrębności Królestwa Polskiego. Rusyfikacja i walka z nią Polaków. Tajne nauczanie. Praca organiczna.
4. Germanizacja ziem polskich pod pruskim panowaniem 160
Bismarck. „Kulturkampf” i jego skutki. Rola Kościoła. Pruskie ustawodawstwo antypolskie. Hakata. Opór Polaków przeciwko germanizacji. Września. Michał Drzymała. Dalsze postępy polityki germanizacyjnej.
5. Wzrost świadomości narodowej na Warmii i Mazurach oraz na Śląsku . . . 169
Obrona polskości na Warmii i Mazurach. Starania o odrodzenie i umocnienie polskości Śląska.

6. Galicja w dobie autonomicznej. 172
Instytucje i zasady autonomii Galicji. Zacofanie gospodarcze i przeludnienie wsi galicyjskiej. Budzenie świadomości społecznej wśród chłopów. Powstanie ruchu ludowego.
- V. Przemiany polityczne i społeczne w Europie w drugiej połowie XIX i na początku XX w.**
1. Pierwsza Międzynarodówka 177
Rozwój przemysłu. Wzrost znaczenia klasy robotniczej. Powołanie Międzynarodowego Stowarzyszenia Robotników (Pierwszej Międzynarodówki) – 1864 r. Rola Marksa i Engelsa. Udział Polaków i sprawy polskiej.
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec. Klęska Francji w wojnie z Prusami 182
Zjednoczenie Włoch. Wojna prusko-austriacka i jej skutki. Powstanie Austro-Węgier. Wojna francusko-pruska. Utworzenie Cesarstwa Niemieckiego (1871 r.).
3. Komuna Paryska 191
Wybuch powstania antyrządowego w Paryżu. Proklamowanie Komuny i jej reformy. Udział Polaków w Komunie Paryskiej. Upadek Komuny. Znaczenie Komuny.
4. Rozwój gospodarczy świata w końcu XIX w. 197
Pojawienie się nowych potęg gospodarczych. Procesy urbanizacyjne i migracje ludności. Emigracja zarobkowa. Dalszy rozwój techniki przemysłowej. Postęp industrializacji. Nierówność rozwoju przemysłu w poszczególnych krajach.
5. Rozwój ruchu robotniczego 210
Powstanie partii robotniczych. Utworzenie II Międzynarodówki (1889). Początki rewolucyjnej działalności Lenina. Utworzenie SDPRR (1898 r.). II Zjazd SDPRR. Bolszewicy i mienszewicy.
6. Ekspansja kolonialna. 214
Polityka kolonialna. Kolonializm Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec i Włoch. Podział kolonialny Afryki i Azji.
- VI. Pierwsze polskie partie i stronnictwa polityczne. Ruch robotniczy na ziemiach polskich**
1. Odradzanie się dążeń niepodległościowych 222
Odrodzenie się dążeń niepodległościowych w różnych środowiskach społecznych. Tworzenie się nowoczesnych kierunków i stronnictw politycznych w Polsce. Liga Polska. Liga Narodowa. Roman Dmowski. Nacjonalizm polski na tle europejskim.
2. Początki i rozwój polskiego ruchu robotniczego 229
Rozwój przemysłu w Królestwie Polskim i na Górnym Śląsku. Urbanizacja. Położenie polskiego proletariatu. Pierwsze kółka socjalistyczne. Ludwik Waryński. Wielki Proletariat (1882–1886). Program i działalność. Związki z rewolucyjnym ruchem w Rosji. Rozgromienie Wielkiego Proletariatu. Jego znaczenie.
3. Powstanie, program i działalność PPS oraz SDKPiL 239
Ruch socjalistyczny w trzech zaborach. Polska Partia Socjalistyczna i jej działacze. Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy i jej przywódcy. Polscy socjaliści w II Międzynarodówce.
- VII. Rewolucja 1905–1907 r. w Rosji i na ziemiach polskich. 249**
1. Wojna rosyjsko-japońska i kryzys samowładztwa w Rosji 249
„Krwawa niedziela”. Wybuch rewolucji, jej cele i zasięg społeczny. Lenin i bolszewicy na czele rewolucji. Powstanie moskiewskie. Znaczenie rewolucji i przyczyny jej klęski.

2. Rewolucja 1905–1907. na ziemiach polskich 255
Wybuch rewolucji w Królestwie Polskim. Wystąpienia chłopów. Łódzkie powstanie zbrojne. Stronnictwa polityczne wobec ruchu rewolucyjnego. Współpraca rewolucjonistów polskich i rosyjskich. Rozłam w PPS i jego podłoże. Upadek rewolucji i jej znaczenie.
3. Strajk szkolny w Królestwie Polskim i zaborze pruskim. 265
Wybuch strajku w Królestwie Polskim. Bojkot szkoły rosyjskiej przez młodzież polską. Postulaty reformy programowej. Samorzutne wprowadzenie języka polskiego do szkół elementarnych i średnich. Strajk szkolny w zaborze pruskim.
- Umiejętności. Rozwój nauki w Galicji. Oświata i życie naukowe w pozostałych zaborach. Osiągnięcia naukowe Polaków na obczyźnie. Wkład do nauki i techniki światowej.
4. Kultura polska i jej rola w życiu narodu 289
Główne problemy życia narodu w twórczości pisarzy polskich doby pozytywizmu i Młodej Polski. Teatr, malarstwo, muzyka i ich rola w pogłębieniu świadomości narodowej. Prasa. Międzynarodowe więzi kulturalne.
- Mapy ilustrujące ważniejsze wydarzenia 299
Ważniejsze daty 310
Słowniczek terminów historycznych 312

VIII. Rozwój nauki i techniki, oświaty i kultury w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku

1. Oświata, nauka i technika na świecie 269
Upowszechnienie szkolnictwa i oświaty w krajach wysoko rozwiniętych. Pozytywizm i reakcja na pozytywizm. Rozwój nauk społecznych. Osiągnięcia nauk matematyczno-przyrodniczych. Wynalazki, odkrycia techniczne i ich zastosowanie. Postęp w komunikacji i łączności. Wykorzystywanie energii elektrycznej. Zmiany w warunkach życia ludności.
2. Kierunki i tendencje w kulturze. 280
Realizm i naturalizm w sztuce. Upowszechnienie literatury. Rozwój prasy. Powstawanie kinematografii. Początki rozwoju kultury fizycznej i sportu. Nowożytny Igrzyska Olimpijskie.
3. Osiągnięcia polskiej oświaty, nauki i techniki 285
Szkolnictwo polskie i rozwój nauki w Galicji w dobie autonomii. Repolonizacja uniwersytetów. Akademia